

Esi- ja perusopetuksen oppilaskuljetuksia koskevat periaatteet

---

Voimassa 1.1.2019 alkaen

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	2
2. LIIKENNETURVALLISUUS	2
3. YLEISET PERIAATTEET	3
Koulumatka.....	3
Koulumatkan pituus.....	4
Omavastuurajat	4
Koulumatkan vaarallisuus.....	4
Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus.....	5
Muussa kuin lähikoulussa koulua käyvät oppilaat	5
Vieraasta kunnasta Urjalassa koulua käyvät oppilaat	6
4. OPPILASKULJETUSTEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT	6
5. MAKSUT JA MAKSUPERUSTEET	7
6. KULJETUKSEEN LIITTYVÄT PELISÄÄNNÖT	8
7. OPPILASKULJETUSTEN SUUNNITTELUPROSESSI.....	9
8. PÄÄTÖKSENTEKO	9
9. TIEDOTTAMINEN	10
10. YHTEYSTIETOJA.....	10
Liitteet:	
Perusopetuslaki 32 §	11
Liikenne- ja viestintäministeriön asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä	12
Laki alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa (10.12.2010/1110).....	15
Muistilista vastuista ja tehtävistä koulukuljetuksessa.....	17

1. JOHDANTO

Tässä oppaassa esitellään periaatteet, joiden mukaan oppilaalle myönnetään oppilaskuljetus kotoa kouluun ja koulusta kotiin Urjalassa. Oppilaalla tarkoitetaan sekä esioppilasta että perusopetuksen oppilasta.

Oppilaskuljetukset järjestetään liitteenä 1 olevan perusopetuslain (628/1998) 32 §:n ja näiden sivistyslautakunnan vahvistamien periaatteiden mukaisesti. Muiden kuin kunnan järjestämään kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden huoltajat ovat itse velvollisia järjestämään lastensa kuljetukset parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden huoltajat voivat järjestää omalla kustannuksellaan lastensa koulumatkat haluamallaan tavalla.

Koulumatkaedun tarkoitus on vastata säännölliseen ja pysyvään kuljetustarpeeseen. Jos huoltajalla on tiedossa, että kuljetustarvetta ei ole säännöllisesti jokainen päivä, on siitä ilmoitettava sivistystoimistoon kunkin vuoden toukokuun aikana seuraavan lukuvuoden kuljetusjärjestelyjen ollessa käynnissä. Kesken lukuvuotta ilmenevissä muutoksissa kuljetustarve on oltava tiedossa kaksi viikkoa etukäteen kuljetusten järjestämiseksi.

Kunta ei järjestä tai korvaa kuljetuksia

- muuhun kuin väestörekisteriin oppilaan osoitteeksi merkittyyn osoitteeseen
- hammaslääkäri-, terapia- tai lääkärikäynteihin tai vastaaviin
- tilapäisiin asuinpaikkoihin
- koulun tai esim. yhdistysten kerhoihin tai kerhosta kotiin

2. LIKENNETURVALLISUUS

Kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Huoltajat ovat velvollisia opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan hyvin koulumatkareitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Nämä asiat kerrataan vuosittain.

Vanhempi arvioi itse, onko lapsi riittävän kypsä kulkemaan koulumatkan pyörällä. Suositus on, että esioppilaat ja 1. luokan oppilaat eivät kulkisi yksin kouluun pyörällä. Pyöräillessä on käytettävä pyöräilykypärää ja pyörän on oltava liikenneturvallinen. Pimeällä pyöräillessä pyörässä on oltava valaisin. Kävelijän on käytettävä heijastinta pimeänä vuodenaikana. Vastuu pyöräilykypärän, heijastimen ja muiden turvallisuutta edistävien välineiden käytöstä on huoltajalla. Koulun osana on informoida koteja havaituista puutteista ja varusteiden käyttämättä jättämisestä.

Lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti oppilaskuljetukseen ja paluumatkalla kuljetuksesta kotiin. Liikennöitsijän vastuu kattaa oppilaiden kuljetuksen vain

kotipysäkiltä koulun pysäkille ja koulun pysäkiltä kotipysäkille. Oppilaskuljetusta voi käyttää vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Poisjäänti kesken matkan tai matkan jatkaminen kotipysäkkiä pidemmälle esim. kaverin kotiin ei ole sallittua. Liikennöitsijöiden on oppilaskuljetuksissa noudatettava liikenneministeriön päätöstä koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (liite 2).

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Kunnan vakuutus ei korvaa sitä, jos oppilas aiheuttaa vahinkoa toiselle osapuolelle eikä sitä, jos vaatteet, silmälasit tms. rikkoutuvat. Iästä huolimatta vahingontekijä joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Vahingonkorvaukseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Huoltajat voivat myös keskenään sopia vahingonkorvauksesta.

3. YLEISET PERIAATTEET

Perusopetuslain (628/1998) 32 §:n mukaan perusopetusta, lisäopetusta ja esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen silloin, kun koulumatka on viittä kilometriä pidempi. Urjalassa koulumatkan pituuden rajaa on lievennetty 0.—3.-luokkalaisten osalta siten, että heillä on kuljetusetuus koulumatkan ollessa yli 3 km. Perusopetuksen oppilaille **koulumatkan pituuteen** sekä koulumatkan **vaarallisuuteen** perustuvat koulumatkat myönnetään **ilman erillistä hakemusta**. Urjalassa vaaralliseksi määritetyt tieosuudet löytyvät myöhemmin tästä luvusta.

Esioppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetusetuun kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Urjalassa on perusopetuslain (628/1998) 32 §:n mukaista kilometrirajaa lievennetty siten, että kuljetusetuus on koulumatkan ollessa yli 3 km. Maksutonta esiopetuskuljetusta haetaan samalla sähköisellä lomakkeella, jolla esiopetukseen ilmoitaudutaan. Maksuton kuljetusetuus ei koske kuljetusta kotoa varhaiskasvatukseen tai varhaiskasvatuksesta kotiin.

Koulumatka

Oppilaan varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee mennessään kouluun lyhintä, *jalankulkukelpoista* ja yleisessä käytössä ympäri vuoden olevaa väylää pitkin. Kotiosoite on väestörekisteriin oppilaalle merkitty osoite. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää kuljetusta muusta kuin väestörekisteriin merkitystä osoitteesta. Kunta voi myöntää *harkinnanvaraisen* maksullisen oppilaskuljetuksen säännöllisestä toisesta osoitteesta, jos osoite on kunnan järjestämän kuljetusreitillä ja reitillä liikennöivässä autossa on tilaa.

Koulumatkan pituus

Kunta järjestää oppilaalle kuljetuksen omaan lähikouluun tai esiopetuspaikkaan tai korvaa huoltajalle koulumatkakustannuksia, jos koulumatka on

- yli 5 kilometriä 4.—9.-luokan oppilaalla
- yli 3 kilometriä 0.—3.-luokan oppilaalla.

Ostavastuuraajat

Kunnan velvollisuus ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkasta. Matka, joka oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin, on pisimmillään edellä määritellyn kilometrirajan mukainen. Kunta ei vastaa erillisistä kuljetuksista huonoissa keliolosuhteissa eikä joukkoliikenteeseen kohdistuvien työtaistelutoimenpiteiden aikana. Näissä tapauksissa huoltajan vastuulla on päätös kouluun lähettämisestä.

Koulumatkan vaarallisuus

Jos koulumatka tai osa siitä määritellään vaaralliseksi, kunta järjestää maksuttoman kuljetuksen vaaralliseksi katsotulle koulumatkan osuudelle tai myöntää maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona huoltajalle riittävän avustuksen oppilaan kuljettamiseksi tai saattamiseksi.

Koulumatkan turvallisuuden arvioinnissa käytetään ely-keskuksen tilastoja teiden liikennemääristä, tietoja nopeusrajoituksista, tien valaistuksesta, pientareen leveydestä, kevyenliikenteen väylän käyttömahdollisuudesta ja paikallista asiantuntemusta.

Vaarallisiksi tieosuuksiksi Urjalassa määritellään

- Nuutajärventie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille välillä Turunväylä—Tourunkulmantie
- Punkalaitumentie sitä kulkeville ja ylittävälle esi- ja 1.—4.-luokkien oppilaille välillä Turunväylä—Halkivahantien th., Punkalaitumentie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokan oppilaille välillä Halkivahantien th.—Kiimankulmantien th.
- Halkivahantie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille
- Salmentie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille Tampereenväylältä Lindinmäentien risteykseen saakka
- Forssantie sitä kulkeville ja ylittävälle esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille välillä Huhdin taajama—Forssan raja
- Toijalantie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille välillä Jokikulmantie—Akaan raja
- Uudensalmentie sitä kulkeville esi- ja 1.—2.-luokkien oppilaille sekä
- 9-tie sitä kulkeville ja ylittävälle esi- ja 1.—6.-luokkien oppilaille.

Huoltajat voivat kirjallisesti hakea sivistyslautakunnalta mahdollisuutta oppilaan otto- tai jättöpaikkaan vastoin vaaralliseksi määriteltyjä oppilaskuljetusreittejä. Hakemuksen voi tehdä,

mikäli huoltajat itse katsovat oppilaan olevan kykenevä kulkemaan tai ylittämään vaaralliseksi määritelty tienosuuden huoltajien sopivammaksi katsomalla otto- tai jättöpaikalla. Lupa voidaan myöntää vain lukuvuodeksi kerrallaan.

Punkalaitementien, Forssantien, Uudensalmentien ja Halkivahantien osalta periaatteesta, että tietä ei saa ylittää tai kulkea voidaan poiketa, mikäli turvallisesti kuljetukseen otto/jättöpaikka (esim. linja-autopysäkki) sijaitsee kotiliittymän tai kotitien välittömässä läheisyydessä.

Oppilaskuljetuksissa ei liikennöidä vartioimattomien tasoristeyksien kautta.

Kuljetus petovaaran vuoksi voidaan järjestää ainoastaan riistanhoitoyhdistyksen tai peto-asiamiehen puoltavalla lausunnolla ja vain määrääjäksi. Petovaaran vuoksi myönnettävästä kuljetuksesta tekee päätöksen sivistyslautakunta.

Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Kunta järjestää oppilaalle kuljetuksen tarvittaville reiteille tai avustaa oppilaan huoltajaa koulumatkan kustannuksissa hankkimalla oppilaalle koulumatkaan oikeuttavan lipun julkisen liikenteen reitille. Erityistapauksissa kunta voi antaa oppilaan huoltajalle Kelan vahvistaman matkakorvauksen oman auton käytöstä.

Jos koulumatka on oppilaalle liian vaikea tai rasittava (esim. oppilaan henkilökohtaiseen kehitystasoon nähden tai terveydellisten syiden vuoksi), voi oppilas saada harkinnanvaraisen kuljetuksen. Tällöin edellytetään tapauksesta riippuen lääkärin, psykologin tai vastaavan asiantuntijan lausuntoa. Lausunto *ei velvoita kuntaa* kuljetuksen järjestämiseen, mutta sitä käytetään päätöksenteossa. Kuljetus tällä perusteella voidaan myöntää *korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan. Hakemus tulee toimittaa sivistyspalvelukeskukseen vuosittain huhtikuun loppuun mennessä.* Myös asiantuntijalausunnot on toimitettava lukuvuosittain hakemuksen mukana, ellei kuljetustarve ole luonteeltaan pysyvä, esimerkiksi liikuntarajoitteen vuoksi. Terveydellisten syiden vuoksi tapahtuvat kuljetukset voidaan järjestää myös lukuvuotta lyhyemmäksi ajaksi.

Oppilaan tilapäisestä (esim. sairastuminen tai loukkaantuminen) kuljetustarpeesta päättää sivistysjohtaja. Kuljetuksen järjestämiseen on aikaa kolme arkipäivää ja kuljetuspäätöstä varten tarvitaan lääkärintodistus tai vastaava asiantuntijalausunto, josta käy selvästi ilmi kuljetuksen tarpeellisuus ja ajankohta.

Muussa kuin lähikoulussa koulua käyvät oppilaat

Perusopetuslain (628/1998) 6 §:n mukaan kunta osoittaa esiopetukseen tulevalle lapselle esiopetuspaikan ja oppivelvolliselle oppilaalle lähikoulun. Kunta on velvollinen järjestämään kuljetuksen ainoastaan oppilaan lähikouluun. Mikäli huoltajalle myönnetään oikeus vaihtaa oppilaan koulunkäyntipaikaksi muu kuin lähikoulu, huoltaja on velvollinen itse huolehtimaan oppilaan kuljetuksesta. Jo olemassa olevalle kunnan järjestämän kuljetuksen reitille voidaan huoltajan kustannuksella ottaa hakemuksesta myös sellaisia oppilaita, joilla ei ole oikeutta maksuttomaan kuljetukseen, mikäli autossa on tilaa (ks. kohta 5 Maksut ja maksuperusteet).

Mikäli oppilaalla on mahdollisuus harkinnanvaraisen kuljetuksen sijasta käyttää joukkoliikenteen reittiä, se on ensisijainen kuljetustapa. Oppilas maksaa kuljetuksen itse.

Vieraasta kunnasta Urjalassa koulua käyvät oppilaat

Urjalan kunta ei järjestä oppilaskuljetusta vieraasta kunnasta olevalle oppilaalle vaan oppilaan huoltaja vastaa kuljetuksen järjestämisestä ja kuljetuksen kustannuksista. Poikkeuksen muodostavat Akaan Kylmäkoskelta olevat oppilaat, joiden osalta Urjalan sivistyslautakunta on tehnyt 13.2.2014 § 1 (Akaan Kylmäkosken Asemalla ja Taipaleella asuvat oppilaat) ja 11.6.2015 § 48 (Akaan Kylmäkosken kirkonkylässä asuvat oppilaat) erilliset päätökset.

4. OPPILASKULJETUSTEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

Oppilaskuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä. Muita kuljetusmuotoja, eli takseja ja tilauslinja-autoja, käytetään täydentämään julkista liikennettä. Aikatauluista johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai iltapäivällä. Perusopetuslain mukaan oppilaan koulumatka odotuksineen voi kestää enintään 2½ tuntia päivässä. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttäneen oppilaan koulumatka voi odotusaikoinen kuitenkin kestää enintään 3 tuntia päivässä.

Oppilaan matka-aikaa laskettaessa sovelletaan seuraavaa Suomen Kuntaliiton Henkilökuljetusoppaassa julkaistua keskimääräistä kävelyaikaa:

- 5-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 16 minuuttia.
- 6-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 15 minuuttia.
- 7-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 14 minuuttia.
- 8-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 13 minuuttia.
- 9-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 12,5 minuuttia.
- 10-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 12 minuuttia.
- 11-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 11,8 minuuttia.
- 12-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 11,6 minuuttia.
- 13-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 11,4 minuuttia.
- 14-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 11,2 minuuttia.
- 15-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 11 minuuttia.
- 16-vuotiaan oppilaan kilometriä kohti tarvitsema kävelyaika on 10,8 minuuttia.

Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Koulun päätyttyä kuljetuksen odottaminen tapahtuu valvotuissa olosuhteissa. Erytyistilanteissa oppilaalle voidaan järjestää ohjattu odotustunti, mikäli kuljetuksen järjestäminen välittömästi koulun jälkeen on kohtuuttoman hankalaa tai kallista ja myöhäisempi kuljetus on olemassa.

Kuljetukset suunnitellaan keskitetysti sivistyspalvelukeskuksessa ja järjestetään siten, että ne mahdollisuuksien mukaan palvelevat usean luokan, kunnan molempien peruskoulujen ja esiopetuksen oppilaita. Oppilaskuljetuksia ei järjestetä ovelta ovelle -kuljetuksina, vaan oppilaat kokoontuvat kunnan ja liikennöitsijän osoittamaan mahdollisimman turvalliseen nouto/jättöpaikkaan.

Kodin ja pysäkin välille ei järjestetä kuljetusta, mikäli matkan pituus alittaa kohdassa 3 esitetyt kilometrirajat tai mikäli koulumatkoihin käytetty aika ei ylitä edellä esitettyjä aikarajoja 2½ tuntia tai 3 tuntia päivässä. Tämä koskee sekä esioppilaita että perusopetuksen oppilaita.

Kuljetuksien tilaajana toimii kunta. Huoltajien ja liikennöitsijöiden tulee sopia mahdollisista muutoksista tai ongelmista aina sivistystoimiston henkilökunnan kanssa.

5. MAKSUT JA MAKSUPERUSTEET

Perusopetuksen oppilaiden osalta sivistysjohtaja myöntää **ilman hakemusta** maksuttoman kuljetuksen **koulumatkan pituuden tai vaarallisuuden perusteella**. **Esiopetuksen** oppilaille kuljetusta haetaan esiopetukseen ilmoittautumisen yhteydessä ja kuljetuspäätöksen tekee sivistysjohtaja.

Maksuttoman kuljetuksen koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella myöntää sivistysjohtaja huoltajan hakemuksesta. Päätökset tehdään määräaikaisena yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Vaaralliseksi määritellyn osuuden otto- tai jättöpaikan hyväksymisestä huoltajan kirjallisesta hakemuksesta päättää sivistyslautakunta. Hakemus on toimitettava sivistyspalvelukeskukseen vuosittain viimeistään 30.4. Sähköinen hakemuslomake löytyy kunnan kotisivuilta osoitteesta www.urjala.fi > Perhe ja hyvinvointi > Koulutus > Lomakkeet > Hakemus oppilaan koulukuljetukseen.

Oppilaskuljetukseen voidaan ottaa hakemuksesta sivistysjohtajan päätöksellä myös sellaisia oppilaita, joilla ei ole oikeutta maksuttomaan kuljetukseen, korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan, mikäli on jo olemassa kunnan järjestämä kuljetusreitti ja mikäli autossa on tilaa. Kuljetuksen hinta on 25 €/kk yhdensuuntainen kuljetus ja 50 €/kk kuljetus molempiin suuntiin. Lyhyitä alle viikon mittaisia poissaoloja ei oteta huomioon laskutuksessa vähentävänä tekijänä. Harkinnanvaraista kuljetusta ei myönnetä, mikäli kodin läheisyydestä on olemassa joukkoliikenteen vuoro.

Pääsääntöisesti koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla ei ole subjektiivista oikeutta kuljetusetuuteen. Myöskään esioppilaiden kuljetukset varhaiskasvatukseen tai varhaiskasvatuksesta kotiin eivät kuulu kuljetusten piiriin. Harkinnanvaraiseen oppilaskuljetukseen voidaan hakemuksesta ottaa oppilaita iltapäivätoiminnasta, mikäli autossa on tilaa. Harkinnanvaraisia kuljetuksia tulee hakea viimeistään 30.4. ja niistä päätöksen tekee sivistysjohtaja.

Harkinnanvaraisten kuljetusten myöntämisyjärjestys on seuraava:

1. Kuljetus perustuu asiantuntijalausuntoon.

2. Kuljetus perustuu koulumatkan pituuteen. Pidempi matkalainen on etusijalla.
3. Kuljetus perustuu kuljetettavan ikään. Nuorempi on etusijalla. Poikkeuksena tästä on kuljetus koulusta kotiin etusijalla verrattuna harkinnanvaraiseen kuljetukseen iltapäivätoiminnasta kotiin.
4. Lukiolaiselle mahdollisuus harkinnanvaraiseen kuljetukseen, jos autossa tilaa kuljetusetuuden omaavien ja muiden harkinnanvaraisten kuljetettavien jälkeen.
5. Muu syy.

Harkinnanvarainen oppilaskuljetus poistuu em. järjestykseen perustuen päinvastaisessa järjestyksessä, jos reitille tulee kesken lukuvuoden lisää varsinaisen kuljetusetuuden omaavia oppilaita.

6. KULJETUKSEEN LIITTYVÄT PELISÄÄNNÖT

Oppilaskuljetusten sujuminen edellyttää kaikilta osapuolilta sitoutumista yhteisiin pelisääntöihin. Liitteenä 3 on muistilista oppilaan, kodin, koulun ja kuljettajan vastuista ja tehtävistä oppilaskuljetuksissa. Näiden ohjeiden lisäksi on hyvä muistaa seuraavat asiat:

Oppilaskuljetusten sujuminen edellyttää sitä, että oppilaat ovat riittävän ajoissa (vähintään 5 min. ennen aikataulua) sovitussa noutopaikassa. Autoa tulee odottaa 20 min. yli sovitun aikataulun, jonka jälkeen oppilas voi palata kotiin ja ottaa yhteyttä joko vanhempiin, kouluun tai sivistystoimistoon. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on vanhempien vastuulla.

Oppilaan jäädessä kuljetuksesta pois, esimerkiksi sairauden takia, asiasta on ilmoitettava liikennöitsijälle ja koululle hyvissä ajoin joko soittamalla tai tekstiviestillä.

Esiopetuspaikan tai koulun on ilmoitettava sovittuun aikatauluun tulevista muutoksista liikennöitsijälle ja mikäli oppilas osallistuu varhaiskasvatukseen tai iltapäivätoimintaan, myös sinne. Samoin liikennöitsijän on ilmoitettava koululle/esiopetukseen kuljetusaikataulun tilapäisestä muutoksesta.

Laki järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä (472/1977) oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kuljettajan kiellosta huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen. Tällaisessa tilanteessa liikennöitsijä on velvollinen olemaan välittömästi yhteydessä sivistysjohtajaan ja oppilaan rehtoriin.

Oppilaskuljetuksissa on tieliikennelain (267/1981) 88 §:n mukaan käytettävä turvavyötä. Kuljettaja valvoo turvavyöiden käyttöä ja ohjaa oppilaita niiden käyttöön. Siinä tapauksessa, että oppilas käyttäytyy asiattomasti tai ei muutoin noudata annettuja määräyksiä ja ohjeita, kuljettajan tulee ilmoittaa siitä koululle. Tämän jälkeen koululta otetaan yhteyttä oppilaan kotiin ja kerrotaan, että mikäli oppilas ei noudata annettuja ohjeita, liikennöitsijä voi kieltäytyä ottamasta oppilasta kuljetukseen. Mikäli tilanteessa ei tapahdu muutosta, ilmoittaa liikennöitsijä asiasta rehtorille ja tämä edelleen sivistystoimistoon. Perusopetuslain

(628/1998) 29 § ja 32 § määräykset huomioon ottaen sivistystoimisto voi siirtää kuljetuksen järjestämisen huoltajan vastuulle. Sama koskee myös muuta oman tai muiden henkilöiden liikenneturvallisuuden vaarantamista.

Sivistystoimisto toimittaa lukuvuoden alussa liikennöitsijöille matkustajaluettelon, josta ilmenee matkustajien nimet, heidän ikänsä lukuvuoden alkaessa ja koulu. Matkustajaluettelo on päivitettävä aina, kun siihen tulee muutoksia ja sivistystoimisto toimittaa liikennöitsijälle muutetun luettelon. Luettelo tulee olla kuljetusautossa mukana ajon aikana.

7. OPPILASKULJETUSTEN SUUNNITTELUPROSESSI

Oppilaskuljetusten vuosittainen suunnitteluprosessi etenee seuraavasti:

Tammikuu—toukokuu

- Esiopetukseen ilmoittautuminen, esiopetuksen oppilaiden kuljetusten ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen hakeminen on helmikuun loppuun mennessä.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan haku-aika on helmikuun loppuun mennessä.
- 1. luokkien oppilaille lähetetään tieto lähikoulusta ja mahdollisesta maksuttomasta kuljetuksesta maaliskuun loppuun mennessä.
- Harkinnanvaraisten kuljetusten haku-aika päättyy 30.4. Tämän jälkeen harkinnanvaraisia kuljetuksia voidaan myöntää esim. tilanteissa, joissa oppilas muuttaa kesken lukuvuoden kuntaan tai kunnan sisällä.
- Kuljetusreittien valmistelu, jossa yhdistetään esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaiden kuljetuksia niin paljon kuin mahdollista huomioon ottaen tarkoituksenmukaisuus ja lainsäädännön asettamat rajoitukset.
- Liikennöitsijöiden kilpailuttaminen.

Kesäkuu—elokuu

- Kuljetuspäätökset ja niistä tiedottaminen huoltajille, kouluille ja liikennöitsijöille.
- Kuljetusreittien viimeistely. Koulut tiedottavat reiteistä elokuussa ennen koulun alkua.

8. PÄÄTÖKSENTEKO

Sivistyslautakunta hyväksyy oppilaskuljetusperiaatteet. Periaatteiden toimivuutta seurataan käytännössä ja niitä voidaan tarvittaessa muuttaa sivistyslautakunnan päätöksellä.

Sivistysjohtaja tekee päätökset harkinnanvaraisista oppilaskuljetuksista. Sivistyslautakunta ratkaisee huoltajan hakemuksen vaaralliselle tienosuudelle haetusta otto- tai jättöpaikasta. Mikäli huoltajat eivät tyydy päätökseen, siitä voi valittaa hallinto-oikeudelle.

Sivistyslautakunta tekee päätöksen kunnan itse kilpailuttamista oppilaskuljetuskohteista määritettyjen kriteerien ja tarjousvertailun perusteella.

9. TIEDOTTAMINEN

Koulu ja esiopetuspaikka tiedottavat kuljetusaikataulut koteihin ennen koulutyön alkamista syksyllä.

Sivistysjohtajan päättämistä harkinnanvaraisista kuljetuksista ilmoitetaan vanhemmille sivistystoimistosta. Muutoin oppilaskuljetuksista tiedottaminen on koulukohtaisten tarpeiden mukaan esillä yhtenä teemana koulujen ja esiopetuksen vanhempainilloissa.

Oppilaskuljetusperiaatteet ovat kaikkien luettavissa Urjalan kunnan kotisivuilla.

10. YHTEYSTIETOJA

Lisätietoa oppilaskuljetuksiin liittyen voi kysyä sivistystoimistosta ja kouluilta:

Juha Salo, sivistysjohtaja	040 335 4250
Katja Ingberg, hallintosihteeri	040 335 4251
Riitta Rajoo, varhaiskasvatuspäällikkö	040 335 4315
Aseman koulu, Mervi Lumia, rehtori	040 335 4253
Urjalan yhtenäiskoulu, rehtori	040 335 4255
Urjalan yhtenäiskoulu, Satu Saarela, koulusihteeri	040 335 4256

Liikennöitsijät:

Karunen oy	040 074 1580
Bussiliikenne Koivisto	050 918 4746
Rautaveden Liikenne Oy	050 300 7440
Satakunnan Liikenne Oy	010 820 6200
Valkeakosken Liikenne Oy	03 5842 683

Liite 1

Perusopetuslaki 32 §

Koulumatkat

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitetusta päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt

13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Liite 2

Annettu Helsingissä 21. päivänä kesäkuuta 2006

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä

Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 108 §:n 3 momentin 2 kohdan nojalla, sellaisena kuin se on laissa 1091/2002:

1 §

Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan päivähoitokuljetuksiin ja esiopetukseen, perusopetukseen ja lisäopetukseen osallistuvien oppilaiden sekä toisen asteen koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden kuljetuksiin, jos kuljetuksen järjestää kunta, kuntayhtymä, koulu tai laitos tilausliikenteenä ja kuljetukseen saadaan kunnan tai valtion tukea.

2 §

Kuormitus henkilöautoissa

Autossa voidaan kuljettajan lisäksi kuljettaa enintään rekisteriin merkityn istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia. Jos auto on varustettu koulukuljetuskäyttöön hyväksytyillä lisäturvavöillä, saa matkustajien määrä yhdellä istuimella tai istuinrivillä olla enintään:

Istumapaikkojen määrä Matkustajien määrä

1	2
2	3
3	5
4	6

Vierekkäisillä istumapaikoilla ei kuitenkaan saa olla useampia kuin kolme matkustajaa.

Kuljettajalle ja kahdeksalle matkustajalle rekisteröidyssä henkilöautossa saa kullakin vähintään 70 senttimetrin levyisellä istumapaikalla, kuljettajan viereistä paikkaa lukuun ottamatta, kuljettaa kahta siihen sopivaa matkustajaa. Matkustajien kokonaismäärä saa tällöin olla 13, jos kaikki matkustajat ovat lukuvuoden alkaessa alle 13-vuotiaita, ja muutoin 12.

Jos kuljetuksessa on myös muita kuin tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia matkustajia, lasketaan koulu- tai päivähoitokuljetukseen käytettävien istumapaikkojen enimmäiskuormitus muilta matkustajilta vapaaksi jäävän istumapaikkaluvun mukaan.

Henkilöauton takimmaisen istuinrivin käyttö koulu- ja päivähoitokuljetuksissa on kielletty, jos istuimet on asennettu selkä menosuuntaan.

3 §

Kuormitus linja-autoissa

Linja-autossa voidaan kuljettajan lisäksi kuljettaa enintään rekisteriin merkityn istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia.

4 §

Matkustajaluettelo

Kuljetuksen tilaajan tulee antaa kuljetuksen suorittajalle allekirjoittamansa matkustajaluettelo, johon on merkitty matkustajien nimet, heidän ikänsä lukuvuoden alkaessa ja koulu tai oppilaitos. Luettelo tulee olla kuljetusautossa kunkin lukuvuoden syyskuun 15 päivästä alkaen. Muutokset on merkittävä luetteloon kunkin kuukauden 15 päivään mennessä. Päivähoitokuljetuksissa matkustajaluettelo ei ole pakollinen.

5 §

Koulu- ja päivähoitokuljetusten merkitseminen

Kuljetusautossa tulee olla edessä ja takana neliön muotoinen, heijastavalla keltaisella pohjalla varustettu irrotettava kilpi, jonka sivut ovat 40 senttimetriä pitkiä, jossa on 25 millimetriä leveät punaiset reunat ja jonka keskellä on samanlainen musta kuvio kuin liikennemerkissä 152, Lapsia, sekä sen alla mustalla teksti "Koulukyyti". Kilpi on kiinnitettävä siten, että sen yläreuna on enintään 150 senttimetrin korkeudella tien pinnasta. Henkilöautoissa kilpi saadaan kuitenkin asentaa myös katolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kilpi saadaan henkilöautoissa korvata taksivalaisimen päälle tai sen tilalle asennetulla vähintään taksivalaisimen kokoisella keltaisella kuvulla, jossa on samanlainen musta kuvio kuin liikennemerkissä 152, Lapsia, ja teksti "Koulukyyti". Kuvussa on koulu- ja päivähoitokuljetuksen aikana käytettävä valoa.

Koulu- ja päivähoitokuljetuksen päätyttyä kilpi tai kupu on heti poistettava.

6 §

Ajoreitti ja pysäkit

Tämän asetuksen mukaisissa kuljetuksissa käytettävän auton ajoreitti on valittava siten, etteivät matkustajat autoon noustessaan tai siitä poistuessaan tarpeettomasti joudu ylittämään ajorataa.

Jos kuljetus alkaa koululta tai päättyy sinne, on autoihin noustava ja niistä poistuttava siihen varatulla ja erikseen merkityllä paikalla koulun alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Paikan valinnassa on kiinnitettävä huomiota siihen, että ajoneuvoliikenne ei vaaranna kuljetettavien tai muiden alueella liikkuvien turvallisuutta.

7 § Ovien lukitus

Kuljetusauton oven sisäpuolisen kahvan tulee olla rakenteeltaan ja sijoitukseltaan sellainen, ettei ovea voi vahingossa avata.

8 § Kuljetusauton nopeus

Tämän asetuksen mukaisissa kuljetuksissa suurin sallittu nopeus on 80 kilometriä tunnissa.

9 § Alkolukko

Kumottu asetuksella 801/2011.

10 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

Henkilöauton takimmaisesta istuinrivin käyttökieltoa koskevaa 2 §:n 5 momenttia sovelletaan 1 päivänä maaliskuuta 2007 ja sen jälkeen käyttöön otettuihin ajoneuvoihin.

Linja-auton kuormitukseen ennen 1 päivää elokuuta 2007 sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tällä asetuksella kumotaan 17 päivänä elokuuta 1988 annettu liikenneministeriön päätös koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (Dn:o 488/01/88) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2006

Liikenne- ja viestintäministeri
Susanna Huovinen

Ylitarkastaja
Janne Mänttari

Liite 3

Laki alkoholukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa (10.12.2010/1110)

1 §

Alkoholukolla varustetun ajoneuvon käyttö koulu- ja päivähoitokuljetuksissa

Jos kuljetuksen järjestää kunta, kuntayhtymä, koulu tai laitos tilausliikenteenä ja kuljetukseen saadaan kunnan tai valtion tukea, alkoholukon hyväksymisestä liikenteeseen annetun lain (1109/2010) 1 §:ssä tarkoitetulla alkoholukolla varustettua ajoneuvoa on käytettävä:

1. esiopetukseen, perusopetukseen ja lisäopetukseen osallistuvien oppilaiden kuljetuksissa;
2. toisen asteen koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden kuljetuksissa ja
3. päivähoitokuljetuksissa.

Rattijuopumukseen syyllistyneille tarkoitetusta valvotusta ajo-oikeudesta säädetään erikseen.

2 §

Alkoholukon asennus ja sen asianmukainen käyttö

Kuljetuksista vastaava liikenteenharjoittaja on vastuussa alkoholukon asennuksesta ja alkoholukon pitämisestä toimintakuntoisena. Ajoneuvon liikenneturvallisuuden ja alkoholukon toiminnan varmistamiseksi alkoholukon käytössä, huollossa ja kalibroinnissa on toimittava huolellisesti ja noudatettava asianmukaisia menettelyjä.

Alkoholukon hyväksymisestä liikenteeseen annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu todistus alkoholukon asennuksesta ja kalibroinnista on pidettävä ajon aikana mukana ajoneuvossa.

Tarkempia säännöksiä alkoholukon asennuksesta ja säätämisestä voidaan antaa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

3 §

Muun kuin alkoholukolla varustetun ajoneuvon käyttö

Ajoneuvon rikkoutumisesta tai muusta vastaavasta syytä kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi tilapäisesti, enintään viiden arkipäivän ajan, käyttää muuta kuin alkoholukolla varustettua ajoneuvoa. Muun kuin alkoholukolla varustetun ajoneuvon käytöstä on liikenteenharjoittajan viipymättä ilmoitettava kuljetuksen tilaajalle.

Jos kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja ei edellä 1. momentissa säädetystä huolimatta kykene suorittamaan kuljetusta, kuljetuksen tilaaja voi tilapäisesti, enintään kuitenkin kolmen arkipäivän ajan, käyttää kuljetuksessa muuta kuin alkoholukolla varustettua ajoneuvoa. Edellytyksenä on, ettei alkoholukolla varustettua ja kuljetukseen sopivaa ajoneuvoa ole käytettävissä.

4 §

Alkolukon käyttörikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1. laiminlyö 1 §:n 1. momentissa tarkoitettussa ajossa käytettävän ajoneuvon varustamisen alkolukolla tai sen pitämisen toimintakuntoisena,
2. rikkoo 3 §:n 1. momentissa säädettyä määräaikaa tai laiminlyö mainitussa momentissa liikenteenharjoittajan tehtäväksi määrätyn ilmoituksen tekemisen taikka
3. laiminlyö 2 §:n 2. momentissa tarkoitettun alkolukon asennuksesta ja kalibroinnista annetun todistuksen pitämisen 1 §:n 1. momentissa tarkoitettun kuljetuksen aikana mukana ajoneuvossa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, alkolukon käyttörikkomuksesta sakkoon.

Poliisin on ilmoitettava epäilystä 1. momentin 1. tai 2. kohdassa tarkoitettusta alkolukon käyttörikkomuksesta kuljetuksen tilaajalle.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä elokuuta 2011.

Liite 4

Muistilista vastuista ja tehtävistä koulukuljetuksessa**OPPILAS**

- on ajoissa sovitussa odotuspaikassa, jotta kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun ja esiopetukseen.
- odottaa autoa rauhallisesti eikä aiheuta vaaraa itselleen eikä muille.
- nousee autoon reippaasti ryntäilemättä.
- istuu penkille, kiinnittää turvavyön ja pitää turvavyön kiinnitettynä ajomatkan ajan.
- käyttäytyy asiallisesti ja ottaa muut kuljetettavat huomioon.
- noudattaa hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita.
- kertoo kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itselle tai toisille.
- poistuu autosta viivyttämättä. Ennen tien ylittämistä odottaa, että kuljetusauto on lähtenyt.
- ymmärtää pelisäännöt ja sitoutuu noudattamaan niitä.

VANHEMMAT HUOLEHTIVAT, ETTÄ OPPILAS:

- on ajoissa kuljetuspaikalla.
- on pukeutunut sään mukaisesti.
- käyttää pimeällä heijastinta.
- kuljetusreitin varteen pyöräillessään käyttää pyöräilykypärää.
- oppilaalla on mukanaan tarvittavat välineet asianmukaisesti pakattuna.

Vanhemmat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana. Jos oppilas ei tarvitse kuljetusta, vanhemmat ilmoittavat poissaolosta suoraan liikennöitsijälle sekä koululle. Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreitteihin.

KUNNAN/KOULUN VASTUU:

- Sivistystoimistosta huolehditaan siitä, että liikennöitsijä saa kuljetettavien luettelot ja sivistyslautakunnan päättämät lukuvuoden työ- ja loma-ajat käyttöönsä.
- Rehtori ja varhaiskasvatuspäällikkö huolehtivat siitä, että liikennöitsijä saa tiedon poikkeavista koulupäivistä.
- Kouluaika tarkoittaa sovittua kouluun tulo- ja koulusta lähtöaikaa.
- Vuosittain kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten pelisäännöt. Tässä mainittuja pelisääntöjä koulu voi käyttää pohjana.
- Koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan mahdollisena kuljetusten odotusaikana.
- Koulu ilmoittaa koulun läheisyydessä olevat kuljetuksesta jättö- ja kuljetukseen ottopaikat.
- Koulu arvioi kuljetusten toimivuutta ja kehittää kuljetusjärjestelyitä.
- On suositeltavaa, että oppilaan jokaiseen koulumatkaan sisältyy jonkin verran kävelyä.

KULJETTAJAN VASTUU:**Valmistautuminen ajoon**

- positiivinen asenne tehtävän suorittamiseen
- asianmukainen asu
- koulukyytikilpi paikallaan

Ajokunto

- vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää kuljettajalta sekä fyysisestä että henkisestä kunnosta huolehtimista. Väsymys heikentää ajokykyä.

Ajoreitti

- kuljetettavien lista aina mukana
- mahdollisten muutosten huomioiminen päivittäin

Auton kunto

- auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti
- turvavyöt kunnossa ja niitä on tarpeellinen määrä

Vaitiolovelvollisuus

- kuljettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille

Kuljettajan tehtävät ajon aikana

- varmistettava, että oppilailla on turvavyö kiinni
- esittäytyminen uuden lukuvuoden alkaessa
- ajaminen liikennesääntöjä noudattaen
- koulukuljetusreitit ajaminen tilauksen mukaisesti
- yhteisesti sovitun aikataulun noudattaminen
- pysähtymispaikkojen ilmoittaminen kuljetettaville
- pysäköiminen niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa
- oppilaiden sijoittaminen kuljetettavien koko huomioiden
- kuormitusmääräysten noudattaminen
- liikuntavälineiden kuljettaminen
- järjestyksenpito autossa sekä kiusaamiseen puuttuminen
- ongelmatilanteissa yhteydenotot huoltajaan ja koululle ja/tai koulutoimistoon
- autosta poistuvan oppilaan opastaminen
- erityistä huolenpitoa vaativien (esim. näkörajoitteisten) oppilaiden huoltaminen vastaanottavalle henkilölle saakka
- kohtelias, asianmukainen ja esimerkillinen käytös
- vanhempien kuljetusmuutostoiveista ilmoittaminen kuljetuksen tilaajalle
- kääntöpaikan turvallisuuden varmistaminen
- puhelinnumeron antaminen huoltajille mahdollisten sairastumisten ja poissaolojen varalta

Muistilista pohjautuu Liikenneturvan materiaaliin.